Tema: Bryt normerna

Äntligen lanseras Peter Siljeruds nya bok *Bryt normerna – allt du lärt dig om arbetslivet är fel*. Ett års research om det framtida arbetslivet har förpackats i en både upplysande och utmananade bok. Boken ifrågasätter arbetslivets konventionella sanningar och visar istället på nya inspirerande sätt att bryta mot vedertagna normer. Målsättningen är att illustrera hur nya trender påverkar ledarskap, rekrytering och innovation, samt hur moderna organisationer bryter ny mark. Detta nyhetsbrev är en kort introduktion till boken och ger förhoppningsvis ett smakprov som lockar till fortsatt läsning.

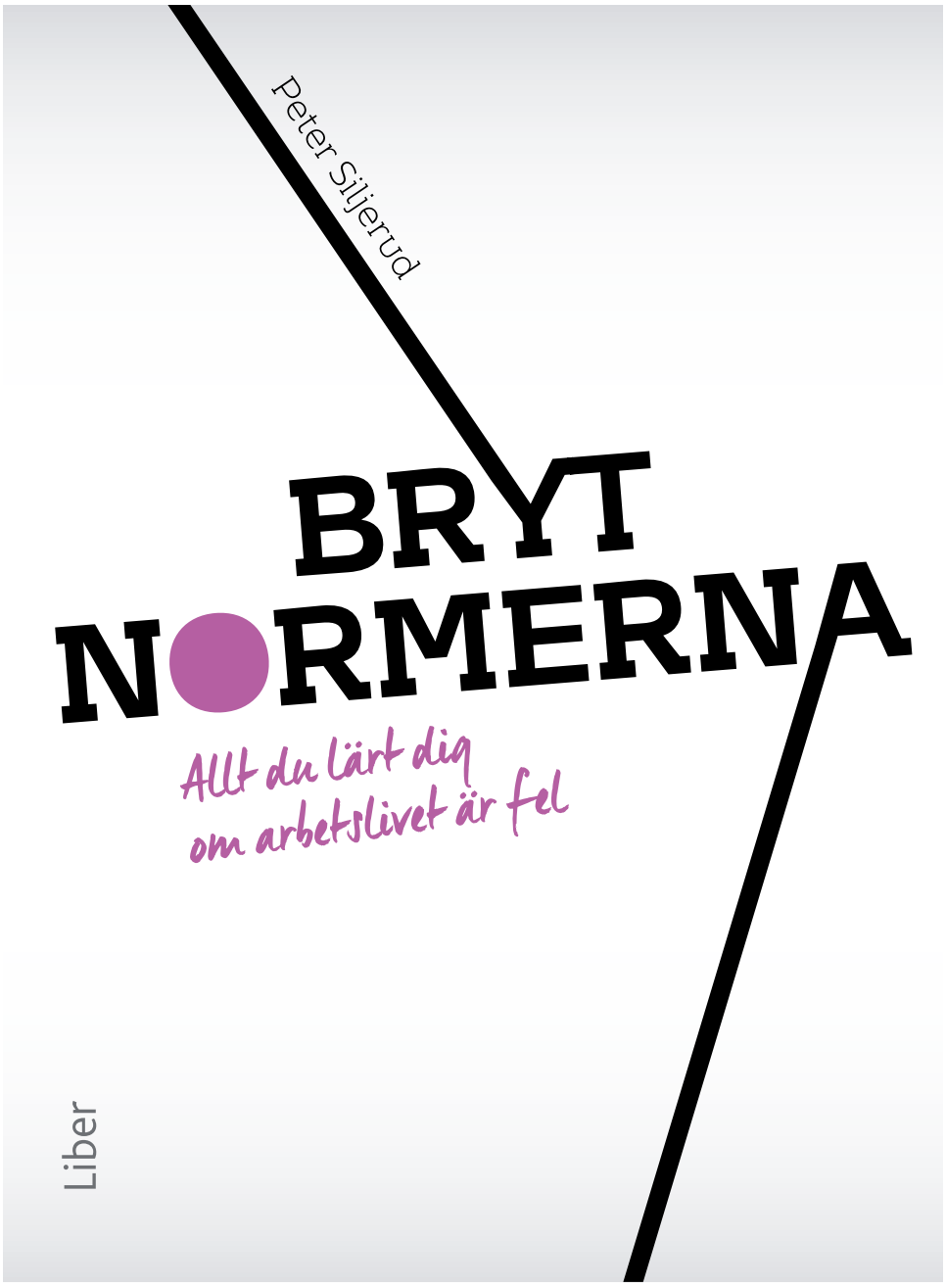

250 sidor fullmatade med spännande läsning!

Vaneorganisationer

Sitter du på samma plats vid köksbordet varje morgon när du äter frukost? Om så är fallet är du långt ifrån ensam om att göra det. De flesta val vi gör varje dag kanske upplevs som resultatet av välgrundade beslut, men det är de inte. De är vanor. Vi åker till jobbet ungefär samma tid varje morgon, vi åker samma väg, sätter oss i samma stol (även om man får sitta var man vill), äter lunch med samma personer och går hem samma tid som dagen innan. Människor är experter på att skapa vanor. Vi upprepar aktiviteterna snarlikt dag efter dag utan att egentligen reflektera över det. Enligt vissa studier utgör vanor mer än 40 procent av vårt beteende.

Sitter du på samma plats vid frukosten varje morgon? (Flickr: pedro veneroso)

Det intressanta är att det inte bara är människor som skapar vanor, utan även organisationer – även om det då ofta kallas rutiner, arbetsprocesser eller ”så har vi alltid gjort”. Man har samma sätt att göra saker från dag till dag, eller ibland från år till år. Det fungerade rätt bra att göra det man gjorde igår, så man fortsätter att göra ungefär på samma sätt även idag och imorgon. Detta tillvägagångssätt är naturligtvis högst funktionell under förutsättning att inget förändras. Men nu gungar allt.

Vi ser förändringar inom ekonomi, politik, teknik, miljö, demografi och media som på kort tid har omformat vår värld till något som skulle ha varit näst intill obegripligt för en betraktare från 1980-talet. Nya värderingar genomsyrar samhället vilket leder till oförutsedda beteenden och konsumtionsmönster. Vi måste alla förhålla oss till detta, som privatpersoner men också i våra yrkesroller.

Modern till alla fuckups

Även om vår värld verkar förändras i en till synes allt snabbare takt, är det något som förändras betydligt långsammare: vårt sätt att arbeta. Vedertagna sanningar som sedan länge är passé fortsätter att prägla vårt arbetsliv. Visst, vi har tagit till oss ny teknik med smarta mobiler och surfplattor. Men när det gäller var och hur man arbetar, hur man organiserar verksamheten, hur man rekryterar och belönar anställda eller sätter upp sina mål så sker det i huvudsak efter förlegade modeller. Vi har antagit att arbete ska ske utifrån vissa ramar eftersom det har hamrats in under alla år vi har jobbat. Men de flesta av dessa antaganden är nu felaktiga. Och som skådespelaren Everett McGill sa i filmen Under belägring 2: ”Assumption is the mother of all fuckups.”

Deutsche Banks ledningsgrupp – någon norm som behöver brytas här eller?

Varje arbetsplats skapar sina egna normer och arbetssätt som med tiden sätter sig i väggarna och sällan eller aldrig ifrågasätts. Möjligen har du själv någon gång som nyanställd förvånats över märkliga rutiner och knöliga tillvägagångssätt. Initialt har du kanske påtalat olika brister och konstigheter och kanske till och med fått en logisk om än inte övertygande förklaring. Eller så har du kanske fått nöja dig med det alltför vanliga: ”Men så har vi alltid gjort.” Efter ett par månader som nyanställd har du kanske blivit så inkörd på de befintliga rutinerna att du inte längre reflekterar över alla knasigheter. Du har blivit en del av ett icke-optimalt system och rättat in dig i ledet. Du har accepterat de oskrivna lagar som gäller och ifrågasätter inte längre din arbetsgivares sanning. Du har lärt dig systemet, när du istället borde ha sett till att de andra lärde sig av med det. Och snart är du själv den som försvarar sanningen om någon annan ifrågasätter den: ”Men så har vi alltid gjort.”

Känner du inte alls igen dig i ovanstående beskrivning? Bra, då har du redan börjat din resa mot ett normbrytande arbetssätt.

Kontorsråttor i labyrinten

En central fråga är förstås varför vi skapar dessa vanor och normer. En förklaring får vi om vi studerar hur försöksråttor på jakt efter choklad i en labyrint beter sig. För att få en bild av råttornas beteenden monterade forskare vid Massachusetts Institute of Technology fast små sensorer på dem som kunde mäta deras hjärnaktivitet. Experimentet startade med att en råtta placerades framför en lucka som efter ett ögonblick öppnades med ett ljudligt klick. Det som då hände var att råttan strosade upp och ner i labyrinten, till synes helt slumpmässigt. Ibland stannade den och vädrade med nosen, ibland krafsade den lite på väggen. Men när de studerade hjärnaktiviteten fann de att hjärnan gick för högtryck. Varje lukt-, ljud- och syn-intryck analyserades intensivt av råttan. Till slut fann den chokladen och nivån slog i taket.

Till råttornas stora glädje upprepades experimenten hundratals gånger. Ju fler gånger en råtta hade tagit sig igenom labyrinten, desto snabbare blev den. Det intressanta som forskarna nu noterade var att hjärnan började arbeta på ett helt annat sätt. Efter att råttorna hade lärt sig navigera i labyrinten sjönk den mentala aktiviteten dramatiskt – råttorna tänkte mindre och mindre. Ju mer automatiskt de kunde förflytta sig, desto mindre tankekraft behövdes. De hade skapat nya vanor.

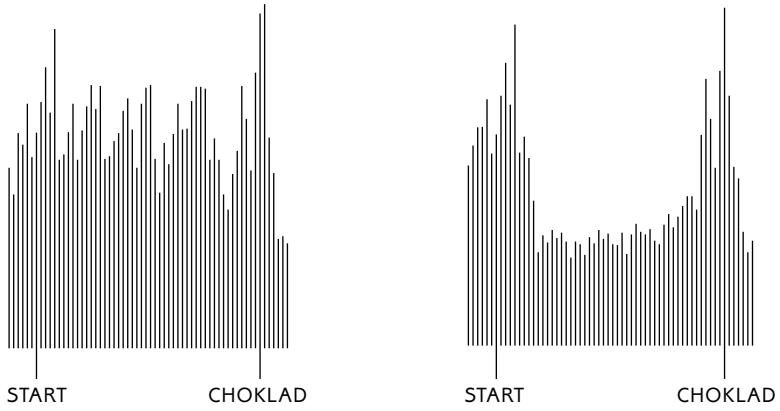

Råttornas hjärnaktivitet avtog efter hand.

Vanor uppstår för att hjärnan ständigt är på jakt efter sätt att minska dess belastning. Ur ett evolutionärt perspektiv har detta naturligtvis varit viktigt. Om vi hela tiden var tvungna att låta hjärnan gå på max skulle vi behöva abnormt stora hjärnor och våra huvuden skulle se lite lustiga ut. Man kan göra en liknelse med en bil som går ner i varvtal när den går på tomgång. Problemet är att detta inte leder framåt.

En effektiv hjärna låter oss klara triviala sysslor som att gå eller tugga bubbelgum, så att den kan använda den mentala energin till mer krävande uppgifter. Problemet är att vi ibland rutinmässigt faller in i vedertagna normer i vårt arbete, när vår hjärna istället borde gå på högvarv för att åstadkomma förändring. Om man inte medvetet motverkar vanorna och försöker skapa nya rutiner faller man lätt in i gamla mönster. För att skapa förändring krävs icke-rutinmässigt tänkande och då måste vi varva upp våra hjärnor. Jag menar inte att vi ska maxa våra hjärnor hela tiden på jobbet, men jag tror att det är nödvändigt att ibland koppla bort autopiloten och våga släppa de befintliga arbetssätten och ta sig tid att tänka nya tankar. Annars är risken att vi förblir kontorsråttor på halvfart i labyrinten.

Vuxna tror på tomten

Tror du på jultomten? Med största sannolikhet inte. Men så är du ju också vuxen. Man kan hävda att vuxna är smartare och förståndigare än barn på alla möjliga vis, men barn är egentligen mycket bättre på det här. De tror att tomten bor på Nordpolen tills de är ett par år gamla. Efter hand tycks allt mindre tyda på att han verkligen existerar, och då omprövar de sin befintliga kunskap och ogiltigförklarar den. De väljer vanligtvis att inte tro på tomten. De granskar den primära kunskapen kontinuerligt för att justera världsbilden.

På riktigt eller på låtsas? (Flickr: garlandcannon)

Många vuxna har dock notoriskt svårt för att överge gamla trossatser. Vi vill tro att vi ständigt utvecklas, men hur många nya tankar har du haft på ditt arbete den senaste månaden? Hur många har lett till radikalt nya sätt att arbeta? Vår kunskap kristalliseras och som envisa åsnor behåller vi mängder av lärdomsbråte mot bättre vetande. Vi går omkring med en överdrivet stor ryggsäck för att vi tror att den är nödvändig. Eller för att någon annan har bestämt att den är viktig för oss. Eller för att vi inte har värderat ny information och istället bär på en massa lösa tåtar. När det kommer till arbetslivet fortsätter vuxna att tro på jultomten.

Under 4 minuter på engelska milen

Att bryta normer kräver mod. Några måste gå före för att andra ska våga följa. Det behövs föregångare som skapar nya mentala tankevanor. Boken *Bryt normerna* är en uppmaning till att våga testa nya moderna arbetssätt och förpassa föråldrade rutiner och processer till skräphögen.

Om du är skeptisk till vikten av förebilder när det kommer till att bryta nya barriärer kan historien om Roger Bannister tjäna som exempel. 1945 innehade Gunder Hägg världsrekordet på den engelska milen. Han hade under flera år slagits mot en annan svensk, Arne Andersson, om att inneha rekordet. Tiden låg på 4 minuter och 1,4 sekunder. Vid denna tid ansågs det omöjligt att springa engelska milen under fyra minuter. Man trodde att den mänskliga gränsen för det var nådd.

Roger Bannister, steget före John Landy (Flickr: looli).

Det skulle dröja nästan tio år innan Roger Bannister i maj 1954 bröt denna barriär genom att springa engelska milen på 3 minuter och 59,4 sekunder. Det intressanta är vad som hände sedan. Två månader senare slogs rekordet igen av australiensaren John Landy. De närmaste tre åren var det ytterligare sexton löpare som sprang under 4 minuter. Förklaringen är naturligtvis inte att evolutionen hade tagit människan till nya nivåer, utan att man hade flyttat fram gränsen för vad som ansågs möjligt. Om vi vill står även arbetslivet inför ett liknande paradigmskifte. Vi kan flytta fram gränserna för vad som är möjligt. Vi kan strunta i konventionerna. Vad som av hävd och tradition är vedertaget i arbetslivet har inget att göra med vad som kommer att skapa framgång på 2010-talet.

Normer är till för att brytas

Vi fortsätter att göra som vi alltid har gjort och ställer oss alldeles för sällan frågan om saker kunde göras på något annat sätt. Boken *Bryt normerna* ställer den frågan. Den utmanar traditionella normer i arbetslivet och presenterar alternativa sätt att bedriva en verksamhet. Med öppet sinne söker vi efter föregångare som vågar riva ner det gamla och istället prova nya vägar.

Att använda gamla beprövade lösningar är inte självklart den rätta vägen framåt numera. De som anser sig vara fullärda lever i en värld som inte längre existerar. De som vågar bryta mot normerna kan få stora fördelar när det kommer till konkurrenskraft och möjlighet att rekrytera anställda. Det finns inga garantier, men vad som är helt säkert är att de som inte gör något definitivt kommer att bli avhängda. Att backa in i framtiden är inget alternativ.

Följande vedertagna normer ifrågasätts och utmanas:

1. Arbete sker på kontor
2. Arbeta sker 8-17
3. Man ska lyda chefen
4. Arbetsgivaren har makten
5. Man arbetar för att försörja sig
6. Det är vi som väljer medarbetare
7. Vi har fast anställda
8. Man ska vara seriös på jobbet
9. Det är säkrast att göra som vi alltid har gjort

Boken finns att köpa här för 212 kr (inkl. moms och frakt!).

Intresserad av att boka föredrag på detta tema? Läs mer här på Futurewise webb.

För mer info och prenumeration på detta nyhetsbrev, kolla in **www.futurewise.se**
Intresserad av inspirerande trendföredrag? Maila på **info@futurewise.se**
Bilder i nyhetsbreven är förutom egna bland annat från Flickr Creative Commons.